

LÖÖKPILLI ERIALA PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA

Õppeained	Eelõpe		Põhiõpe							Lisaõpe*	
	I õ/a	II õ/a	I õ/a	II õ/a	III õ/a	IV õ/a	V õ/a	VI õ/a	VII õ/a	I õ/a	II õ/a
			noorem aste				vanem aste				
Põhipill			2	2	2	2	2	2	2	2	2
solfedžo			2	2	2	2	2	2	2	2	2
muusikalugu						1	1	1	1		
koosmäng											
ansambel*											
lisapill*				0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1		
koorilaul*						2	2	2	2		
rühmatund	1	1									

Tärniga märgitud osa ainete loetelust tähistab seda, mida antakse õpilase soovil ja kooli võimaluste korral.

I LÖÖKPILLI AINEKAVA

I ÕPPEAASTA

Eesmärk:

- Arendada õpilase tehnilisi mänguvõtteid erinevatel löökpillidel
- Õpilase muusikalise maitse kujundamine.

Keskendumine kinnisele ja väga aktiivsele randmetehnikale, millest tulevikus on võimalik edasi arendada topelttehnikat ja pörketehnikat: Rollis harjutused taktimõõdus lugemisega. Rõhkude ja aktsentide kasutamine soolotrummil. Läbitavad taktimõõdud on 4/4, 2/4, ¾. Ksülofoni ja marimba õppimist alustada III või IV klassist, olenevalt õpilase vanusest. Aasta lõpetada hindelise esinemisega. Abimaterjali on võimalik leida K.Kupinski, D.Agostini kogumikest.

II ÕPPEAASTA

Oskuste süvendamine. Alustada noodilugemise õppimist. Taktimõõdudest lisandub 6/8 ja 3/8. Alustada tremolo harjutustega iga õppetunni alguses 10-15 minutit. Erilist rõhku tuleks pöörata ühe käega harjutuste mängimisele (n. triool). Tuleks kasutusele võtta Tomm-Tommid (kontsert), alustada põhifiguuride lahti mängimist. Pöörata tähelepanu dünaamikale. Põhifiguuride lahti mängimisel kasutada topeltkäsi (paradidl).

III ÕPPEAASTA

Alustada ksülofonimängu õppimist. Heliredelid kolmkõlad, pöörded, kui on olemas marimba, siis alustada kahe pulgaga, 4-pulga hoiaku valib õpetaja, see oleneb õpilase füüsisest ja kätetugevusest. Jätkata trummimängu keerulisemate harjutustega aeglases tempos, kui tekst on omandatud, siis juba keskmises tempos. Abimaterjal V.Snegirovi kogumikust.

IV ÕPPEAASTA

Tehnika arendamine löökpillidel. Iseseisva töökogemuse süvendamine. Tremolo õppimine ksülofonil ja marimbal kahe nuiaga. Töö etüüdide ja heliredelitega ksülofonil ja marimbal, vastavalt õpilase tasemele. Keeruliste etüüdide-soolode mängimine soolotrummil vastavalt ettenähtud tempodega. Noorem aste lõpeb lõpueksamiga. Aine läbinud õpilane peab suutma esitada eksamil kava peast, olema võimeline mängima õpitud heliredelid soravalt ja kindlalt. Ksülofonil esitada pala klaveri saatel ning soolotrummil mängida etüüd-soolo.

V ÕPPEAASTA

Eelnevate tehniliste oskuste kordamine ja edasiarendamine. Ksülofonil ja marimbal kromaatile heliredel. Tehnika arendamiseks 4-5 märgiga helistikud, kolmkõlad ja nende pöörded. Soolotrummil väga intensiivne tremolo harjutamine. Õppeaasta jooksul tuleb esitada vähemalt 4-5 etüüdi-soolot.

VI ÕPPEAASTA

Hoolsalt harjutanud õpilane on 6.õppeaastaks saavutanud arvestatava taseme. Marimbal alustada 4 nuiaga mängu õppimist (võib ka varem alustada, oleneb õpilase vanusest ja füüsilistest eeldustest). Ksülofoni repertuaari on ilmunud kaalukamad teosed ja palad, osad suurvormidest. Hakatakse ette valmistama viimase 7. õppeaasta lõpetamiseks.

VII ÕPPEAASTA

Tehniliste saavutuste kordamine, ettevalmistav töö õpingute jätkamiseks keskastmes. Lõpueksami kava õppimine.

LÖÖKPILL LISAPILLINA AINEKAVA

I ÕPPEAASTA

Trummikomplektil mängimise tehnika omandamine. Tutvumine ksülofoni ja marimbaga. Heliredelite mängimine, kolmkõlad ja nende pöörded. Trummikomplekti hooldamine ja häälestamine. Lihtsamate groove´ide mängimine. 4/4 beatriitmide õppimine. Käte ja jalgade tehnika tutvustamine. Rõhkude ja aktsentide kasutamine trummikomplektil. Kõik eelnev tuleks omandada metronomi kasutades.

II ÕPPEAASTA

Käte ja jalgade tehnika edasiarendamine. Rimmi tehnika soolotrummil, harjutamiseks kasutada harjutusi, mis on mõeldud soolotrummil mängimiseks.

III ÕPPEAASTA

Alustada klassikaliste tantsurütmide õppimist – avatud Hi-Hat tehnika e. harjutused avatavale Hi-Hat´ile.

IV ÕPPEAASTA

Improvisatsiooni e. soleerimisoskuse kujundamine kahe kuni nelja takti ulatuses 4/4 taktimõõdus. Erinevad stiilid – nii varasemast perioodist kui ka uued stiilid: beat, funk, bossa-nova, swing 4/4 ja 3/4, samba.

II SOLFEDŽO AINEKAVA

NOOREM ASTE

I õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

NÕUDED.

1) Meetrum ja rütm.

Rõhulised ja rõhutatud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon.
Kordusmärk. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4 = C. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid:

tervenoot tervepaus

poolnoot poolpaus

veerandnoot veerandpaus

kaheksandiknoot kaheksandikpaus

kuueteistkümnendiknoot kuueteistkümnendikpaus

(vt. ka lisa 1)

Rütmid: “ti-ti”; “tiri-tiri”; “ti-tiri”; “tiri-ti”; “ta-i-ti”; “tai-ri”

Eeltakt

2) Noodikirja algteadmised.

Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri.
Pauside kirjutamine.

Viiuli ja bassivõti. Nootide tähtnimed (silpnimed).

3) Helistikud.

Laadidi: duur ja moll. Astmed ja astmetaju arendamine.

Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. Tervetoon ja pooltoon.

Paralleelhelistikud. Toonika. I asme (toonika) kolmõla. Juhtheli.

Märgid: diees, bemoll ja bekaar

Eakohased 1- ja 2- häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Improvisatsioon.

Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine).

4) Diktaat.

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

5) Tempo ja dünaamika mõiste.

6) Muusikaline vorm.

II õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Molli kolm kuju - loomulik, harmooniline, meloodiline. Tutvumine intervallidega.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

Punkt noodi järel. Punktteeritud rütmid “tai-ri”; “ta-i-ti”
(Taktimõõt 3/8 ja lihtsamad rütmid selles taktimõõdus)

2) Helistikud.

Kahe märgiga duurid ja mollid.

Molli 3 kaju: loomulik, harmooniline, meloodiline.

Heliredeli ehitus. Tervetoon ja pooltoon. Püsivad ja püsimatud ehk ebapüsivad astmed.

Püsimatute astmete lahendamine püsivatesse astmetesse. Lahendamise mõiste.

Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega.

Transponeerimine ja improvisatsioon.

3) Intervallid.

Tutvumine intervallidega.

Töö järgmiste intervallidega: p.1, p.8, p.5, p.4, s.3, v.3, s.2, v.2.

4) Diktaat.

Lihtne suuline ja kirjalik diktaat duuris ja mollis (4-8 takti).

Rütmidiktaat kuni 4 takti.

III õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

3/8 taktimõõt. Grupeerimine. Taktiviipamine.

2) Helistikud.

Kolme märgiga duurid ja mollid. Mõiste: samanimelised helistikud.

Toonika kolmkõla pöörded: I, I6, I64. (Võib kasutada ka järgmisi tähistusi: duuris T, T6, T64; mollis t, t6, t64).

Kolmkõla helide nimetused; priim, terts, kvint.

Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t).

Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikomkõlade ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis. [Põhikomkõlade kasutamine laulude saatmisel.]

3) Intervallid.

Töö järgmiste intervallidega: s.6, v.6, s.7, v.7. [s.7 lahendusega p.8, v.7 lahendustega s.3, v.3].

Intervallide suurus toonides. Intervallide pöörded. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja alla.

4) Diktaat.

Suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

IV õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis, toonikakolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D7 lahendusega.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

Taktimõõt 3/8. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega.
Taktimõõt 6/8 ja viipamise skeem. [Triool ja süntkoop "ti-ta-ti"].

2) Helistikud.

Nelja märgiga duurid ja mollid.

3) Intervallid.

Lihtintervallide kordamine. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.
[<2 harmoonilises mollis.]

4) Akordid.

Dominantseptakord V7 (D7) lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. [Harmooniline järgnevus 4 takti]

5) Diktaat.

Diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4-6 takti.

Noorema astme lõpueksam

Kirjalik:

1. Diktaat 8 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus, ilma eeltaktita. Kirjutamise aeg kuni 30 minutit, mängitakse kuni 12 korda.

2. Kõlade määramine (kuulamine) koosneb kaheksast küsimusest intervallide ja akordide kohta. Kooskõla mängitakse kaks korda.

3. Rütmidiktaat 4-6 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus; mängitakse kuni 6 korda.

4. Teooria ainekava ulatuses.

Kirjaliku eksami hindamisel on suurema tähtsusega 1 ja 2 punkt (kokku 2/3 hindest). Rütmidiktaat ja teooria annavad 1/3 hindest.

Suuline (vastavalt piletile):

1. Duuri heliredeli (kuni 4 märgini) laulmine koos sama duuri toonika kolmkõla pöörete või põhikolmkõladega ja dominantseptakordi laulmine lahendusega

Või

mulli laulmine (2 märgini). Loomulik moll koos toonika kolmkõla pööretega või harmooniline või meloodiline moll koos põhikolmkõladega.

2. Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2 märgini helistikes).

3. Üks harjutus aasta jooksul õpitud 10 - 12 harjutuse hulgast. Need harjutused peab kool kindlaks määrama ja õpilastele teadma andma IV veerandi alguses.

4. Rütmiharjutuse koputamine (8 takti: 2/4 või 3/4 taktimõõdus).

VANEMA ASTME AINEKAVA

V õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop (vt. lisa 7), triool (vt. lisa 8). Pidekaare lihtsamad variandid:(vt. lisa 9)

2) Helistikud.

Viie märgiga duurid ja mollid.

3) Intervallid.

Lihtintervallide ehitamine ja laulmine helistikus ning antud noodist üles ja alla.

Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

Suurendatud ja vähendatud intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis.

<4 IV astmelt lahendusega v.6 duuris, s.6 mollis, >5 VII astmelt lahendusega s.3 duuris, v.3 mollis. Harmoonilises mollis <2 VI astmelt lahendusega p.4,

>7 VII astmelt lahendusega p.5.

4) Akordid.

Põhikomkõlade pöörded. >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

Akordide tähistused astmenumbritega.

Kadentsid: lihtkadentsid - autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I);

liitkadentsi esimene (I IV V I) ja tene kuju (I IV K64 V I).

Harmoonilised järgnevused 4 kuni 8 takti.

[Dominantseptakordi pöörded].

VI õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis. Harmooniline duur. Neljahäälised järgnevused.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

Pidekaarega rütmid

[Keerukamad variandid]

6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid. Taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4.

2) Helistikud.

Kuue märgiga duurid ja mollid.

Harmooniline duur.

Kromaatilised läbiminevad ja abihelid.

[Mõisted: kaldumine ja modulatsioon].

3) Intervallid.

Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p.4; >7 VII astmelt lahendusega p.5.

Ehitamine ja laulmine.

4) Akordid.

Põhikolmkõlad harmoonilises duuris.

Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis:

I pööre V65 (D65) lahendusega I (T, t); II pööre V43 (D43) lahendusega I (T, t),

III pööre V2 (D2) lahendusega I6 (T6, t6).

Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.

[v.VII7 ja >VII7 ehitamine ja lahendamine duuris ja harmoonilises mollis].

5) Diktaat.

[Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega].

VII õppeaasta

PÕHIEESMÄRK: Intervallid ja akordid. Ehitamine, kuulamine, laulmine.

NÕUDED:

1) Rütm ja taktimõõt.

Keerukamad sünkoobid ja pidekaarega rütmid.
Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.

2) Laadid.

Seitsme märgiga duurid ja mollid.
Kaldumine ja modulatsioon. I järgu sugulushelistikud.
[Pentatoonika. Diatoonilised laadid. Kromaatilise duuri ja mulli. Ehitamine ja laulmine].

3) Intervallid.

Kõikide läbivõetud intervallide kordamine.
[>5 II astmelt lahendusega v.3 ja <4 VI astmelt lahendusega s.6 harmoonilises duuris]

4) Akordid.

v.VII7 põhikujus lahendusega duuris, >VII7 põhikujus lahendusega harmoonilises duuris ja harmoonilises mollis.
II7 põhikujus duuris ja mollis.
Tutvumine akordimärkidega.
Neljahäälsed harmoonilised järgnevused. [II; III ja VI astme kolmkõlad].

5) Diktaat.

Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

Vanema astme lõpueksam.

Kirjalik:

1. Diktaat - 2 erineva raskusastmega varianti, üks neist 6/8 taktimõõdus. Kirjutamise aeg maksimaalselt 30 minutit, mängitakse kuni 12 korda.
2. Järgnevus kitsas seades; 8 takti (kaks erinevat varianti). Mängitakse harmooniliselt kuni 6 korda.
3. Kõlade määramine (kuulamine) 8 küsimust; mängitakse harmooniliselt.
4. Teooria kogu ainekava ulatuses. Küsimused sisaldavad intervallide ja akordide ehitamist ja määramist kuni 5 märgiga helistikes ja paralleelhelistikute ning võtmemärkide määramist kuni 7 märgiga helistikes (viuli- ja bassivõtmes).

Suuline (vastavalt piletile):

1. Heliredeli laulmine lisadega: loomulik või harmooniline duur või harmooniline või meloodiline moll (kuni 6 märgini helistikes); lisaks põhikolmkõlad, üks dominantseptakordi pööre või juhtseptakord ja üks suurendatud või vähendatud intervall lauldud helistikus.

või

laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles või alla ja kaks akordi antud helistikus

või

laulda järgnevus 4-6 takti (nt. I V64 I6 V43 I IV64 I).

NB! Toodud kolmest variandist tuleb vastata vähemalt ühele (kooli valikul).

2. Rütmiarjutuse koputamise (8 takti).

3. Võõra harjutuse laulmine kuni 4 märgini helistikes.

[Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine].

Kasutatavad õpikud:

Ene Krigul „Solfedžo I klassile”

Ene Krigul „Solfedžo II klassile”

Katrin Peetsalu „Solfedžo III klassile”

Anneli Petersoo „Solfedžo III klassile”

Anneli Petersoo „Solfedžo IV klassile”

Silja Aavik „Solfedžo V klassile”

Silja Aavik „Solfedžo VI klassile”

Silja Aavik „Solfedžo VII klassile”

Töövihikud I – VII klass.

Maire Toom „Harmoonilised järgnevused”

LISAASTE

1) Laadid.

Pentatoonika. Diatoonilised laadid. Vahelduvlaad. Kromaatileine duur ja moll. Ehitamine ja laulmine.

Kaldumine ja modulatsioon. I järgu sugulushelistikud.

2) Intervallid.

Harmoonilisele duurile iseloomulikud intervallid: <4 VI astmelt lahendusega >5 II astmelt lahendusega v.3.

Liitintervallid.

3) Akordid.

Harmoonilises duuris >II lahendusega I6 ja II7 pööretega.

Kõrvalastmete kolmkõlad, II6.

Katkestatud kadents.

4) Diktaat.

1-2 häälnel (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon).

III MUUSIKALOO AINEKAVA.

Muusikaloo tund toimub 1x nädalas à 45 minutit.

IV klass: õppeaasta hõlmab lühiülevaadet järgmistest teemadest:

- 1) muusikalised väljendusvahendid
- 2) pillide tundmine – rahvapillid, sümfooniaorkestri pillid
- 3) erinevad orkestriliigid
- 4) helitöö ülesehitus
- 5) muusikažanrid

Kasutusel on A.Kõlari õpik „Muusikalugu”

V klass: helikunsti areng selle algusaegadest kuni 18.saj. lõpuni. Suurem tähelepanu on pööratud barokieelsele perioodile.

Kasutusel on M.Tomsoni õpik „Lühiülevaade muusikaloost”

VI klass: põhiteemaks on 19.saj. romantism (Lääne-Euroopa, Venemaa, Põhja- ja Baltimaade heliloojad.).

Peaeesmärgiks on tutvuda kõigi naabermaade muusikalooga.

Kasutusel on K.Peetsalu õpik „lühiülevaade muusikaloost”.

VII klass:

- 1) 19. saj – 21.saj. muusikalugu – impressionism, ekspressionism, neoklassitsism. Erinevate stiilide kuulamine ja võrdlus.
- 2) Eesti muusika:
  - Rahvapillid
  - Vanem rahvalaul
  - Uuem rahvalaul
  - Asjaarmastajad heliloojad
  - Professionaalsed heliloojad
  - Eesti koorimuusika
  - Eesti sümfooniline muusika
  - Ooperid, balletid

EKSAM:

- Muusika ajalugu 13. – 21.sajandil – kokkuvõte, analüüs, näited.
- Eesti muusika – kokkuvõte, analüüs, näited.

IV KOORILAUL

AINEKAVA

Koorilaulus osalevad IV-VII klasside õpilased (soovi ja võimaluse korral võivad laulma tulla ka nooremad õpilased). Tunnid toimuvad 2x nädalas.

Eesmärgiks:

- Õpetada lastele oma hääle õiget kasutamist
- Õpetada lastele mitmehäälset laulmist ja koosmusitseerimist
- Õpetada läbi laulmise tunnetama erinevaid stiile
- Esineda oma kooli ning kodulinna kontsertidel
- Osa võtta kõikidest laulupidudest
- Osaleda kooride ühisprojektides ja kontsertreisidel
- Osaleda lastekoori konkurssidel Eestis

Tegevus:

- Hääleseade 2x nädalas
- Laulupeolaulude, projektikoori repertuaari ja erinevate konkursside repertuaari õppimine
- Laululaagrid repertuaari paremaks omandamiseks ja koori ühtsuse saavutamiseks
- Kontsertreisid ja selleks valmistumine

Repertuaar:

- Laulupeolaulud
- Projektikoori laulud
- Laulud erinevatest stiilidest – klassika, vanamuusika, kaasaegne muusika, poplaulud, kergemuusika jpt.

Koori parimatest lauljatest komplekteeritakse ANSAMBEL:
AINEKAVA

Ansamblitunnid toimuvad vähemalt 1x nädalas.

Eesmärgiks:

- Laste vokaalne arendamine
- Üksteise kuulamine koosmusitseerimisel
- Mitmehäälsuse tunnetamine ja arendamine
- Eneseväljendus läbi laulu
- A´capella lauluoskuse arendamine
- Laulupartiide iseseisva omandamise õppimine

Tegevus:

- Individuaalne hääleseade nii üksikisiku vokaalsete võimete kui ka ansambli ühtse kõla arendamiseks ja saavutamiseks
- Esinemine võimalikult tihti
- Konkurssidest osavõtt

Repertuaar:

- Laulud erinevatest stiilidest
- Laulud saatega ja a´capella

V Õpilase soovi korral on võimalik Keila Muusikakoolis lisaks põhipillile õppida ka ühte lisapilli.

LISAPILLI VALIK:

1) **KLAVER LISAPILLINA.**

Õppides klaverit lisapillina 6 õppeaastat, peaks õpilase klaverimängu tase küündima klaveri põhiõppe IV-V klassi tasemele.

Igal õppeaastal on kohustuslik omandada 6-8 teost ja tehnika arendamiseks peab läbi võtma kuni 4 märgiga heliredelid. Elementidest on vaja mängida heliredelid oktaavis (võimalusel ka tertsis), kromaatiline heliredel, akordid, lühike ja pikk kolmkõla (võimalusel ka lühike ja pikk septakord), kadentsid.

Soovitav repertuaar igal õppeaastal:

- 2 – 3 etüüdi
- 2 – 3 erineva karakteriga pala
- Tähtis koht on polüfoonial, kuna põhipillina ühehäälsel instrumenti õppival lapsel aitab see asendada mitmehäälsel muusikalist mõtlemist.

Samuti on väga kasulik tegelda meloodiale saate komponeerimisega, arendamaks harmoonia tunnetust.

Soovitatav on mängida ansambleid, täiendamaks koosmängu kogemust, mida õpilased vajavad kontsertmeistriga kokku mängimisel (viul, puhkpill jt.) või omandamiseks koosmängu kogemust (kitarr).

2) RAHVAKANNEL LISAPILLINA AINEKAVA.

Eesmärgid

Arendada õpilase muusikalisi ja eneseväljenduse oskusi pärimusmuusikakultuurist pärineva materjali kaudu. Anda oskusi ja võimalusi loominguks tegevuseks. Saavutada hea ettevalmistus iseseisvaks harrastustegevuseks.

I – III õppeaasta:

I TASE

1. Üldisloomustus

Õppe eesmärgiks on teha tutvust rahvakandle väljendusvõimaluste ja põhiliste mänguvõtete. Töö toimub pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) relatiivses nooditundmise süsteemis.

Harmoonia taju arendamine saate kujundamise abil.

2. Programm

Õppetöö koosneb järgmistest tegevustest:

- heli tekitamine kandlel, katmis- ja libistamistehnika
- käte koostöö ja koordineerimise harjutamine
- pärimusmuusikast pärineva lihtsama repertuaari mängimine (rahvalaulud, ring- ja pärimuslikud mängud, pillilood)
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- lihtsamate harmoonilise saate võtete harjutamine. Nende kõrval ka modaalse saate ja muusikalise arengu võtted (näiteks: burdonism, kaanon, ostinaatsus, sekvents)

- meloodia ja vormi ülesehituse põhimõisted
- lihtsama pärimusliku varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- pilli hooldus ja häälestamise harjutamine
- muusika kuulamine, nii elava esituse (näiteks: õpetaja, pärimuslikud pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste kuulamine ning analüüs koos õpetajaga

3. Mõisted

- pilli ehitus: kandle korpus - kõlakaas, põhi, otsapakk; virblid, keeled, keelte kinnitustiftid
- katmis- ja libistamistehnika, heliseva keele katmine
- rahvalaul (regilaul, riimiline laul), rahvamäng ja pärimustantsu viis
- meloodia aste, meloodiline liikumine, motiiv, fraas, lause, osa, läbimäng
- 2- ja 3-osaline meetrum
- *legato staccato*, küünelöök, triller
- saade, tertsiline kaashääli
- burdoon, kaanon, ostinato, sekvents
- duur, kolmkõla ja selle pöörded

- harmoonia põhifunktsioonid
- varieerimine, improviseerimine

4. Oskused

Õpilane:

- kasutab nii vasakut kui paremat kätt;
- kasutab katmist heli summutamiseks
- koordineerib elementaarsel tasemel käte vahelist koosmängu
- oskab kasutada mängutehnilisi võtteid: *legato*, *staccato*, küünelöök, triller, kolmkõla ja selle pöörded, tertsiline kaashääl
- orienteerub 2- ja 3-osalises meetrumis, kasutab nende vastavaid saatevõtteid
- tunneb lihtsamat pärimusmuusika repertuaari
- tunneb praktilises musitseerimises vajalikke muusikateoreetilisi mõisteid

- tunneb ja kasutab harmoonia põhifunktsioone ja modaalse muusikalise arenduse võtteid

- oskab hooldada pilli

5. Lisategevused

- iseseisev harjutamine
- osalemine pärimusmuusika õppelaagrites
- kontsertide külastamine ja arutelu õpetajaga
- võimaluse korral tegutsevate pillimeeste külastamine ja nendega koos mängimine

IV – VI õppeaasta:

II TASE

1. Üldisloomustus

Saavutada pillil ladus mänguoskus. Kuulmise järgi õppimisele lisandub õppimine noodi järgi absoluutses nooditundmise süsteemis. Jätkub töö saate ja saatehäälte kujundamisega.

2. Programm

Õppetöö koosneb järgmistest tegevustest:

- pärimusmuusikast pärineva repertuaari, eelkõige tantsulugude mängimine
- muusikalisi ja tehnilisi oskusi arendavate harjutuste mängimine
- harmoonilise saatekujunduse võtete tundmaõppimine, saatehäälte tertsis, sekstis, oktaavis harjutamine
- pärimusliku varieerimise ja improviseerimise harjutamine
- omaloomingu harjutamine
- noodistlugemise harjutamine
- pilli hooldus ja häälestamine
- muusika kuulamine, nii elava esituse (näiteks: õpetaja, pärimuslikud pillimehed) kui ka helisalvestuse, sealhulgas arhiivlindistuste kuulamine

ning arutelu õpetajaga (näited ka teiste instrumentide esituses)

3. Mõisted

- noodijoonestik, noodivõti, alteratsioonimärgid, nootide asukoht
- rütmi vältused
- intervall
- labajalg, polka, reinlender, valss

- kõrvalhelistikud

4.Oskused

- saatehääle mäng sekstis, oktaavis
- pärimustantsu lood (labajalg, polka, reinlender, valss), nende omased muusikalised väljendusvahendid ja saatekujunduse faktuur
- kõrvalhelistike kasutamine
- iseseisev töö salvestustega ja nende järgi lihtsamate lugude õppimine
- pilli häälestamine iseseisvalt häälestusaparaadi abil

5. Lisategevused

- iseseisev harjutamine
- osalemine pärimusmuusika laagrites aktiiv-osavõtjana
- kontsertide ja ühismängimiste külastamine ja arutelu õpetajaga, soovitatav osaleda ka esinejana
- võimaluse korral tegutsevate pillimeeste külastamine ja nendega koos mängimine

Lisaks sellele peab õpilasel 1x õppeaastas olema võimalus esineda (vähemalt 2 lugu).

3) VÄIKEKANNEL LISAPILLINA.

Ainekava.

Eesmärk

Võimalus omandada muusikaline algharidus, toetudes pilliõppes pärimusmuusikale. Teha selgeks üldmuusikalised mõisted ja harjutada nende praktikas kasutamise oskusi.

Õppekorraldus

Eesmärk omandada pillimängu põhivõtted ja kergem repertuaar.

1. Üldiseloostus, I tase (I-III õppeaasta)

Õpilane omandab väikekandle mängutehnikate alused. Töö viiakse läbi pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) relatiivses nooditundmise süsteemis. Repertuaarivalikul on soovitatav jälgida nii rahvakalendrit kui ka kandletraditsioonile olulisi tähtpäevi (vt. lisa- Tuule Kanni Kandlekalender).

2. Programm

- Erinevad kanded (väike-, rahva-, kromaatilised kanded)
- Väikekandle ehitus ja osad
- Heli tekitamine kandlel
- Katmis-, sõrmitsemis- ja segatehnika alused
- Repertuaariks on rahvalaulud (näiteks: „Kandle tegemine”), rahvamängud ja lihtsamad pillilood eesti pärimusmuusika repertuaarist, ka lastelaulud jm.
- Tutvutakse meloodia ülesehituse ja vormi mõistetega

- Tutvutakse saate, harmoonia ja lihtsamate rahvaviiside seadmise mõistetega
- Lihtsamad seadelised printsiibid, näiteks: burdoon, kaanon, sekvents, flažolett jm.
- Erinevad sõrmestused (näiteks: pentatoonika) ja häälestused (näiteks: moll)
- Varieerimise ja improviseerimise harjutamine nii pärimusmuusika eeskujudel (ahellaul) kui ka õpetaja poolt antud ülesannetel
- Omalooming
- Muusika tajumine ja üles märkimine relatiivses noodiõpetuse süsteemis, tutvumine noodikirja alustega
- Pilli hoolduse alused
- Pärimusmuusika helikandjate ja arhiivisalvestuste kuulamine ja arutelu koos õpetajaga
- Koosmusitseerimine õpetaja ja teiste õpilastega
- Pilli häälestamine

3. Mõisted

- kandle ehitus ja osade nimetused: kõlakarp (kõlakast, kõlaruum), kõlalaud, pillikeeled, torrõ, virblid (kandlepulgad, keerupulgad, keerpulgad), kõla-ava (kõla-auk), laba (helühänd), kolju, põikpulk (obadus)
- meloodia, meloodia aste, meloodiline liikumine
- duur, moll
- vorm ja lihtsamad vormiosad läbimängu tasandil: motiiv, fraas, lause, läbimäng, (1- ja 2-osaline lihtvorm)
- saade: burdoon, akord
- pide ja läbiminev noot
- 2- ja 3- osaline meetrum, rõhuline ja rõhutu meetrumi osa; 5- osaline taktimõõt (runolaul)
- Rahvalaul (regilaul, uuem rahvalaul), rahvamäng, ringmäng, tantsuviis (labajalg, polka, reinlender)
- Harmoonilised funktsioonid (T,S,D)
- Noodikirja tundmine ja mõisted: noodijoonestik, noodivõti, taktimõõt
- Varieerimine ja improviseerimine

4. Oskused

- Oskab kandlel tooni tekitada ja valdab erinevate mängutehnikate aluseid
- Tunneb eesti pärimusmuusika põhižanre (laulud, mängud, tantsud)
- Teab erinevaid sõrmestusi ja oskab neid otstarbekalt kasutada

- Kasutab mängimisel lihtsamaid varieerimis- ja improviseerimisvõtteid ning kaunistusi
- Oskab pilli hooldada
- Orienteerub muusikateooria põhimõistetes

5. Lisategevused

- Võimaluse korral osaleda pärimusmuusika üritustel, kontsertidel, kohtumistel traditsiooniliste pillimeeste ja meistritega
- Võimaluse korral osaleda tantsuklubide töös
- Küllastada pärimusmuusika õpitubasid ja õppelaagreid

1. Üldiseloostus, II tase (IV- VI õppeaasta)

Jätkub töö kandlemängu oskuste arendamisel ja õpilase individuaalse muusikalise väljendusoskuse arendamisel. Töö viiakse läbi, tuginedes peamiselt pärimusmuusika traditsioonilisele õppemeetodile (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) ja noodikirjale. Relatiivsele nooditundmise süsteemile lisandub absoluutsete helide süsteem.

2. Programm

- Jätkub töö I tasemel alustatud teemade ja mängutehniliste võtetega
- Õppematerjalina kasutatakse enam tantsulugusid: labajalavalss, valss, polka, polska, reinlender, voortants jne. Repertuaarison ka naaberrahvaste muid ulatuselt sobivaid lugusid
- Tantsulugude mängimine nii tantsimise kui ka kontserdi olukorras
- Vahelduv taktimõõt ka sünkoop (regilaulude jm. eeskujul)
- Tutvumine paikkondlike kandlemängu stiilidega ja nende mängimine (näiteks: seto, karjala, läti, leedu jm)
- Erinevate pillimeeste, nii praeguste kui ka vanemate (arhiivi-salvestustele toetudes) kandlemängu stiilidega tutvumine ja mängimine
- Tehnilised oskused: sõrmitsemistehnikas topeltnoodid, trilleri kaunistusvõte ja tikuga mängimise võte
- Saatekujunduse harjutamine (harmooniliste võtete leidmine erinevates helistikes, mida pill võimaldab)
- Kaashäälte kujundamine, kasutades funktsionaalharmoonilist ja modaalsset saateprintsipi
- Võimaluse korral erinevate kandletüüpide ja keeltearvuga kanneldega tutvumine
- Võimaluse korral erineva keelematerjaliga kanneldega tutvumine (metall-, sool- ja jõhvkeeled)
- Varieerimise ja vaba improviseerimise harjutamine
- Omalooming

- Muusika kuulamine ja analüüs koos õpetajaga

3. Mõisted

- Pärimuslikud tantsulood ja –tüübid: labajalavalss, valss, polka, polska, reinlender, voortants
- Vahelduv taktimõõt, sünkoop
- Esitusstiil ja selle tunnused
- Kandle piirkondlikud tüübid: soome - *kantele*, leedu - *kankles*, läti-*kokle* , vene – *gusli*
- Kaldumine, modulatsioon, paralleelne helistik
- Topeltnoot, triller
- Kaashääl

4. Oskused

- Valdab heal tasemel kandle erinevaid mängutehnikaid, häälestusi ja sõrmestusi ning kasutab loovalt õpitud lugude mängimisel
- Orienteerub eesti traditsioonilises pärimuspillimuusika lugudes ning oskab neid käsitleda tantsu saateks mängimisel ja esinemis-situatsioonis
- oskab saata ja mängida lihtsa ülesehitusega lugude kaashääli, kasutades nii funktsionaalharmoonilist kui ka modaalselt saateprintsipi
- orienteerub vajalikes muusikateoreetilistes teadmistes ja oskustes
- tunneb erinevaid piirkondlikke ja individuaalseid kandlemuusika stiile ning pillitüüpe
- omab kogemusi isikliku loomingulisuse rakendamisel varieerimise, improviseerimise ja omaloomingu näol
- oskab häälestada ja hooldada oma pilli

5. Lisategevused

- osalemine vaatlejana (võimalusel ka esinejana) pärimusmuusika üritustel, kontsertidel, kohtumistel traditsiooniliste pillimeistrite ja -mängijatega
- osalemine tantsuklubide töös tantsumuusika mängijana
- osalemine pärimusmuusika õpitubades ja õppelaagrites aktiivosavõtjana
- võimalusel väikekandle (koos vanematega) ja muude väikepillide valmistamine

4) KITARR LISAPILLINA AINEKAVA.

Käesolev programm on koostatud suunitlusega lastele, kes õpivad kitarri lisapillina. Kasutatud on siin laste- ja rahvalauludel põhinevaid pedagoogilisi materjale. Kuna kitarr on populaarne saateinstrument, siis leiab ka see siin kajastamist.

I ÕPPEAASTA

Mänguasend, häälestus, heli tekitamine, noodikiri, keelte ja sõrmede tähistamine, aporgando ja tirando, I positsiooni diatooniline helirida, diees ja bemoll, burdoonsaade.

Repertuaar: H. Mätlik - Kitarriaabits, J.A.Muro – Kitarri õppematerjal, duetid õpetajaga

II ÕPPEAASTA

Bassimeloodia saatega soolokeitel, 3-häälsed akordide arpedžeerimine, paus, pide, dünaamika, tämbrid. Meloodia ja bassi üheaegne esitus. Heliredelid: a-moll, e-moll, d-moll (1 oktaav), III positsioon.

Repertuaar: H.Mätlik – Klassikaline kitarrimäng; J.A.Muro – Kitarrimängu õppematerjal; T.Puskas – Gitarren Schule I; W.Götze – Der Gitarren Lehrer I, II

III ÕPPEAASTA

Meloodia bassiga ja burdoonsaade, 4-häälsed akordid ja arpedžeerimine, heliredelid 2 oktaavi ulatuses – C duur, a-moll, G-duur, e-moll, lihtkadents, V positsioon, akordid: C, F, G, Dm, Am, E7, G, D7, Em jt.

Repertuaar: E.Pujol – Escuela Rasonada; B.Henze – Das Gitarrespiel I, II; J.A.Muro – Kitarrimängu õppematerjal; Carelli-Cascassi – Kitarrikool jpt.

IV ÕPPEAASTA

Meloodia bassiga ja 2-häälne saade. Heliredelid – D-duur, d-moll, E-duur, A-duur (2 oktaavi, kadents). Akordid: E, D, Gm, A7, A11. Šriftidest legato harjutused, mordent, triller, flazoletid.

Repertuaar: H.Mätlik – Akordsaade kitarril; M.Carcassi – Kitarrikool; Leichte – Gitarrenmusik des 16-18 Jahrhunderts jpt.

V ÕPPEAASTA

Vibraato, akordide mängimine, erinevad tantsustiilid (polka, valss, foks).

C-duur erinevate rütmifiguuridega, fis-moll, Pujol-harjutused ühel keelel, Aguado arpedžo- ja legatoharjutused jne. Akordid: Cm6, C9, Csus4, CM7, tüüpakordid: F, Fm, B, B7, Bm, D.

Repertuaar: H.Mätlik – Kitarri mängutehnika harjutused, H.Mätlik – Klassikaline kitarrimäng; L.Brower – Etüüdid jpt.

VI ÕPPEAASTA

Barokiajastu kitarrimuusika- 18.saj. süit, rondovorm, variatsioonivorm; kaunistuste mängimine kitarril. „Chitarra spagnola” mängustiil (rasqueado, punteado). Tantsurütmid, akordid: F6, Fm6, Fo, Bm7. Harjutused kromaatikale, Tarrega arpedžoharjutus, trilleri harjutamine.

Repertuaar: H.Mätlik – Kitarri mängutehnika harjutused; H.Mätlik – Akordsaade kitarril; The Arrangements Of J.S.Bach – networks for guitar.

VII ÕPPEAASTA

Suurvormi mängimine. Kõlaefektid kitarril, kunstlikud flazoletid, tremolo, C-duur ja c-moll barreega, kromaatika harjutused, barreeharjutused, kromaatilise heliredel oktaavis, akordid: BM7, DM7, Fsus4. Tantsurütmid: rumba, tango, rock, beguine.

Repertuaar: H.Mätlik – Klassikaline kitarrimäng, T.Paulus – Improvisatsioon ja harmoonia kitarril; M.Carcassi – Kitarrikool.

Arvestused ja esinemised: üks esinemine talvel ja kevadel.